

4. Eelarvestrateegia 2026-2029

4.1 Sissejuhatus

Kuusalu valla eelarvestrateegia on valla arengukaval tuginev finantsplaan nelja eelseisva eelarveaasta kohta. Kohustus eelarvestrateegia koostamiseks on sätestatud kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusega, mille alusel koostatakse eelarvestrateegia arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks, et planeerida kavandatavate tegevuste finantseerimist.

Saavutamaks eelpool kirjeldatud eesmärki, annab Kuusalu valla eelarvestrateegia ülevaate Eesti majanduskeskkonnast ja valla finantsolukorrast, toob välja põhitegevuse tulude ja kulude prognoosi, investeerimis- ja finantseerimistegevuse, likviidsete varade muutuse, võimalikud riski stsenaariumid ning sätestab finantsdistsipliini tagamise meetmed.

Lähtuvalt eelarvestrateegia koostamise aja keerulisest ja uudsest olukorrast on prognooside tegemine äärmiselt raske. Käesoleva prognoosi koostamist raskendab asjaolu, et valitsus on kohe tegemas suuremahulisi eelarveotsuseid, mis mõjutavad oluliselt lähiaastate majandusarengut, kuid on vältimatult vajalikud eelarveseisu parandamiseks ja eelarvepoliitika mahutamiseks Euroopa Liidu raamistikku. Eelarveseisu parandavate otsuste ulatusest annab aimu 22. juulil 2024 sõlmitud koalitsioonilepe. Samas selgub meetmete täpne maht ning detailsus septembri lõpuks, kui valitsus on kokku saanud 2026. aasta riigieelarve eelnõu ning riigi eelarvestrateegia aastateks 2026-2029.

Kuusalu valla eelarvestrateegia 2026-2029. aasta prognoosides kajastub 2025. aasta augustikuu parim teadmine valla tulude, kulude ja võimalike investeeringuobjektide kohta.

Eelarvestrateegia on kooskõlas Kuusalu valla arengukavaga. Kuusalu vallavolikogu vaatab eelarvestrateegia üle iga-aastaselt ning kinnitab esitamiseks Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile.

4.2 Sotsiaalmajanduslik keskkond

4.2.1 Eesti majanduskeskkond

Kevadise majandus- ja rahandusprognoosi eesmärk on anda ajakohane ja võimalikult täpne hinnang majanduse ja riigi rahanduse arenguväljavaadetest seni tehtud eelarvepoliitiliste otsuste valguses. Käesolev prognoos on aluseks seadusemuudatuste ja järgmisteks aastateks planeeritavate eelarvepoliitiliste meetmete mõjuhinnangutele. Prognoos on mõeldud ka

laiemaks avalikuks kasutamiseks, pakkudes analüüsi majanduses ning riigi rahanduses toimuvast.

Prognoosi koostamist reguleerib Riigieelarve seadus. Prognoosi aluseks on viimane avaldatud majandus- ja rahandusstatistika ning see on koostatud jooksva ning järgneva nelja aasta kohta. Vastavalt seadusele ollakse selle koostamisel ning metoodilistes valikutes sõltumatud. Metoodilised valikud on tehtud parima teadmise juures ning läbipaistvalt. Prognoos sisaldab võrdlust teiste prognoosidega ning metoodika kirjeldust. Käesoleva prognoosi eeldused on fikseeritud 2025. aasta märtsi alguse seisuga.

Käesoleva prognoosi koostamist ümbritseb suur ebakindlus nii globaalses mastaabis kui ka siseriiklikult. Globaalset majandusarengut mõjutab USA tollimaksude poliitika, mis on tekitanud ebakindlust ning võib ümber kujundada seniseid väliskaubanduse põhimõtteid ja piirata kasvuväljavaateid. Teisalt on Euroopa Liit just vastu võtnud olulisi otsuseid kontinendi kaitsevõime suurendamiseks, millega kaasnevad ka eelarvepoliitilised väljakutsed. Märtsis toimunud valitsuse vahetusega kaasnevalt on sündimas suuremahulised eelarveotsused, mis mõjutavad oluliselt lähiaastate majandusarengut. Meetmete täpne maht ning detailsus selgub septembri lõpuks, kui valitsus on kokku saanud 2026. aasta riigieelarve eelnõu ning riigi eelarvestrateegia aastateks 2026–2029.

Eesti majanduses on olnud alates eelmise aasta teisest poolest elavnemise märke. Prognoositi, et majanduse taastumine jätkub ka tänavu, kuid ebakindlas väliskeskkonnas ning kõrgele kerkinud hinnataseme tingimustes toimub see aegamisi. 2025. aastaks oodatakse 1,7%list majanduskasvu, mis kiireneb 2026. aastal 2,5%ni.

Eesti töötleva tööstuse tootjahinnad on kasvanud viimastel aastatel rohkem, kui need on kasvanud mitmete oluliste kaubanduspartnerite tööstustes, mis tähendab, et halvenenud on Eesti töötleva tööstuse kulukonkurentsivõime. Prognoositakse, et välisnõudlus Eesti eksportiva sektori jaoks paraneb ning konkurentsivõime probleemid leevenevad tasapisi. Tööstussektori lisandväärtus kasvab 2025. aastal ja 2026. aastal kasv kiireneb.

Eesti päritolu kaupade ekspordi selgemat taastumist võis täheldada 2024. aasta neljandas kvartalis. Kasv on muutunud laiapõhjalisemaks ning kiiremat ekspordi taastumist on näha eelkõige kaupade puhul, mis on läbi teinud suurema languse. Sihtturgude lõikes on ettevõtjad suutnud traditsiooniliste Põhjamaade turgude asemel leida kasvuvõimalusi ka mõnevõrra kaugemal. Kaupade ja teenuste eksport võiks suureneda tänavu 2,5%, mis ületab veidi kaubanduspartnerite impordinõudlust.

Töötajate arvu kasvu on oodata 2025. aasta lõpus. Tööpuudus jätkab langust. Ettevõtete ootused nii kasvuväljavaatele kui ka uute töötajate palkamisele on tasapisi paranenud, kuid erinevate tegurite tõttu oodatakse töötajate arvu kasvule pöördumist alles käesoleva aasta lõpuks. Tööturu seisu on suhteliselt soodsana hoidnud ettevõtete poolne töötajate arvu hoidmine, et olla valmis uueks kasvutsükliks. Seetõttu suurendatakse majanduskasvu taastudes alguses töökoormust ning alles siis asutakse uusi inimesi palkama.

Palgakasv aeglustub, palgatulu ostujõu taastumine võtab aega. Käesolevaks aastaks oodatakse palgakasvu aeglustumist 5% lähedale, sh peaks erasektori töötajate palgatõusu väljavaade olema parem kui riigitöötajate oma. Netopalga ostujõud taastub kehtivate maksuseaduste kohaselt tasemele, mis see oli enne Venemaa täiemahulist sõda Ukrainas, 2026. aasta lõpuks.

Inflatsioon kiireneb 2025. aastal sise- ja välistegurite ning maksumeetmete koosmõjul. 2025. aastal panustavad inflatsiooni oluliselt toidu kallinemine, käibemaksumäära tõus, mootorsõiduki registreerimistasu ja majanduskonjunkturi tugevnemine. Inflatsiooni aeglustumist võib oodata 2026. aastal, kui maksumeetmete mõju väheneb ning toiduhindade tõus stabiliseerub.

Kohalike omavalitsuste füüsilise isiku tulumaksu laekumine suureneb 2025. aastal võrreldes kehtiva riigieelarve jaoks tehtud prognoosiga 9 mln euro võrra 1 959 mln euron, sest 2024. aasta laekumine ületas suveprognoosi oodatust kiirema palgakasvu tõttu, mis mõjutas baasiefektina kogu prognoosiperioodi laekumist. Kohalikele omavalitsustele laekuv osa moodustab 66% kogu 2025. aastal tasutavast füüsilise isiku tulumaksust.

Rahandusministeeriumi 2025. aasta kevadine prognoos	2024	2025	2026	2027	2028	2029
SKP reaalkasv, %	-0,3	1,7	2,5	2,2	2,2	2,2
Tarbijahinnaindeks %	4,0	5,1	3,4	2,5	2,3	2,1
Keskmine palk, eurot	1 981	2 078	2 184	2 287	2 389	2 495
Keskmine palga reaalkasv %	4,4	-0,3	1,7	2,3	2,2	2,3
Tööhõive kasv, %	0,6	-0,1	0,5	0,1	0,0	0,0
Tööpuudus %	7,6	7,1	6,6	6,4	6,3	6,2

4.2.2 Kuusalu vald

2025. aasta alguses elas Kuusalu vallas 6 596 elanikku. Valla paiknemine Tallinna linna lähiümbruses on olnud toeks valla perspektiivsel kasvul. Vallas on määratletud ja välja arendatud võimalused mitmekülgseks ettevõtluse arenguks. Valla ettevõtluskeskkonda turundatakse ühtse tervikuna. Ettevõtlus on keskkonda säästev. Ettevõtluses väärtustatakse piirkonna loodust ja ajaloolis-kultuurilist eripära. Töökohad vallas on tervist edendavad ja turvalised. Ettevõtjad teevad omavahelist koostööd ja toetavad kogukonna aktiivsust.

Järgnevate aastate kõige olulisemad eesmärgid:

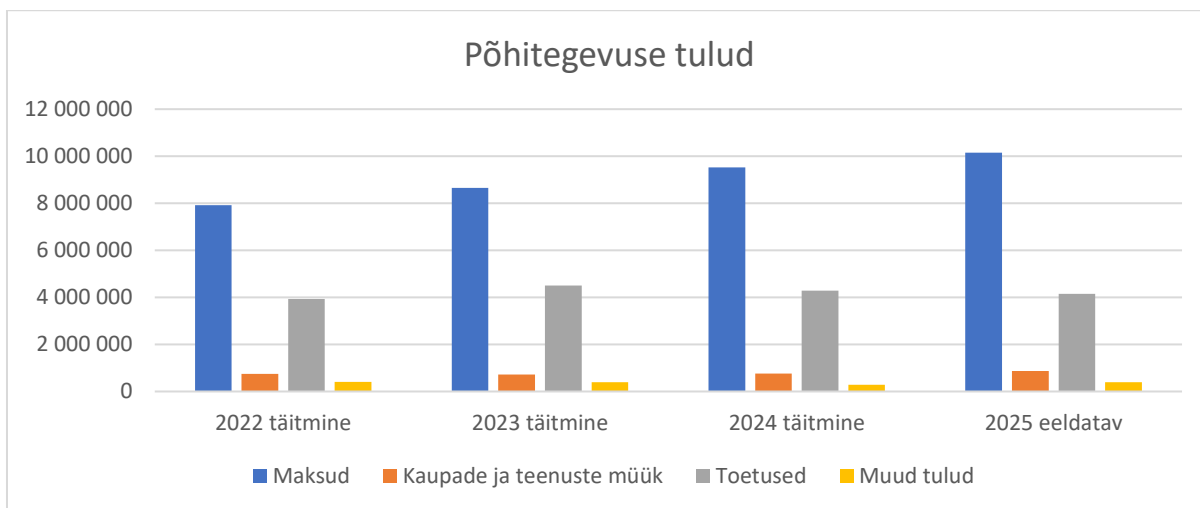
1. Elanikonnale tarvilike avalike teenuste tagamiseks oluliste investeeringute teostamine, suurendades vajadusel võlakoormust.
2. Kvalifitseeritud töötajate palgataseme säilitamine.
3. Majandamiskulude kontrolli all hoidmine.
4. Välisvahendite maksimaalne kaasamine tegevuste ja investeeringute finantseerimiseks.

4.3 Tulude prognoos

Kuusalu valla tulubaas on viimastel aastatel püsinud tululiikide jaotuse lõikes stabiilsena. Valdava osa tuludest on moodustanud maksutulud, sealjuures füüsilise isiku tulumaks ning maamaks – kokku 60%. Maksutuludest suuruselt järgmise osakaaluga tululiigiks on olnud saadavad toetused jooksvateks kuludeks, mis moodustasid 30 % tulubaasist. Tulud kaupade ja teenuste müügist (omatulud) on moodustanud 6% põhitegevuse tuludest. Muude tulude (kaevandamistasu ja vee erikasutustasu) osakaal on kuni 4%.

Tululiikide proportsioonid jäävad 2025. aasta eeldatava laekumise osas samaks. Maksutulude osakaal jääb ligi 65% ja saadavate toetuste osakaal ligi 27%.

Tekkepõhised tulud	2022 täitmine	2023 täitmine	2024 täitmine	2025 eeldatav
Maksud	7 921 279	8 655 450	9 519 329	10 144 000
Kaupade ja teenuste müük	754 702	726 472	768 400	870 718
Toetused	3 929 869	4 502 215	4 292 762	4 153 185
Muud tulud	401 686	396 935	284 574	400 000
	13 007 536	14 281 072	14 865 065	15 567 903

4.3.1 Maksutulud

Tulumaksu prognoos põhineb Rahandusministeeriumi kevadises majandusprognoosis välja töötatud majanduskeskkonda iseloomustavatel arvnäitajatel. Kohalikele omavalitsustele laekub 2024. aastast tulumaksu 2,5% isikute riiklikust pensionitulust ning muudelt tuludelt laekuv tulumaksu määr langes 11,89%le. 2025. aastal langes muudelt tuludelt eraldatav tulumaksu määr 11,29%le, 2026. aastal 10,64%le ja 2027. aastal 10,23%le. Samal ajal suurendatakse KOVidele pensionitulust laekuva eraldise määra – 2025. aastal tõusis see 5,5%le, 2026. aastal 8,5%le ja jõuab 2027. aastaks samuti 10,23%ni. Need muudatused on tasakaalus ega mõjuta seetõttu RE ega KOV füüsilise isiku tulumaksu kogulaekumist. Perioodil 2025–29 stabiliseerub

laekumise kasv keskmiselt 4,7%le aastas ja osakaal kogu tasutavast füüsilise isiku tulumaksust ulatub 2029. aastal 77%ni.

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Tulumaksu laekumine	9 174 131	9 650 000	10 100 000	10 560 000	11 050 000	11 550 000
Aastane kasv tulumaks	0,00%	5,19%	4,66%	4,55%	4,64%	4,52%

Prognoosimisel on arvestatud:

1. Kuusalu valla elanike keskmine sissetulek on kõrgem võrreldes Eesti keskmisega (2024. oli Eesti keskmine sissetulek 1 981 eurot ja Kuusalu vallas oli elanike keskmine sissetulek 2 002 eurot).
2. Kuusalu valla tulusaajate arv oli 4 592 seisuga 31.05.2024 (4 685 seisuga 31.12.2024).
4. Registreeritud töötuid seisuga 30.06.2025 on 172, seisuga 31.12.2024 oli töötuid 175.
5. 2026-2029 tulumaksu laekumise kasv on arvestatud keskmiselt 4,59%.

Maamaksu on käesolevas strateegias planeeritud alates 2026. aastast 508 820 eurot, vastavalt maamaksumäära laekumise prognoosile.

4.3.2 Muud tulud

Tulud kaupade ja teenuste müügist on võrreldes 2025. aasta eeldatava täitmisega jäetud samaks aastatel 2026-2029.

Tasandusfondist saadav toetus on arvestatud samale tasemele 2025. aastaga.

Toetusfond on võrreldes 2025. aastaga jäetud samaks. Toetusfond kuulub korrigeerimisele, kui riik kinnitab eraldatavad toetused.

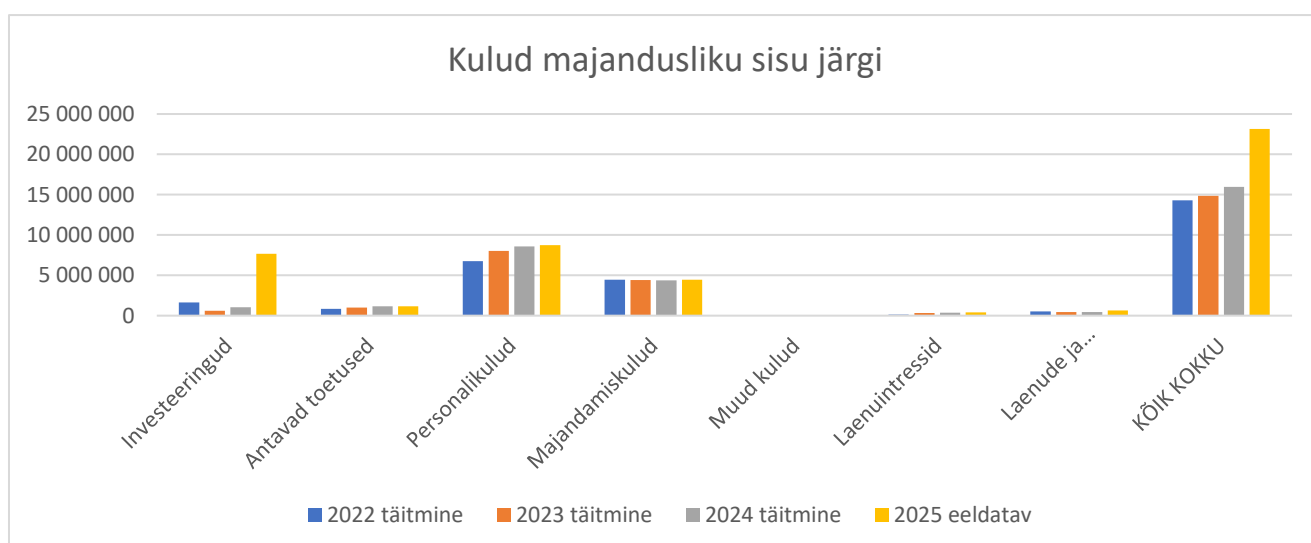
Muud saadud toetused tegevuskuludeks on sihtotstarbelised rahad. 2026-2029. aastaks on planeeritud raamatute toetus 10 000 eurot ja Kaitseministeeriumi toetus 150 000 eurot.

Muude tegevustulude puhul on tegemist põhiliselt kaevandamistasuga. 2024. aastal laekus kavandamistasu ligi 270 000 eurot. 2025. aastal on loodetav kaevandamistasu arvestatud 385 000 eurot ja aastatel 2026-2029 on planeeritud laekumist samuti 385 000 eurot.

Kuusalu vald	2024 täitmine	2025 eeldatav täitmine	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	14 865 065	15 585 650	15 944 045	16 405 045	16 895 045	17 400 045
Maksutulud	9 519 329	10 144 000	10 608 820	11 068 820	11 558 820	12 058 820
sh tulumaks	9 174 131	9 650 000	10 100 000	10 560 000	11 050 000	11 550 000
sh maamaks	345 198	494 000	508 820	508 820	508 820	508 820
sh muud maksutulud	0	0				
Tulud kaupade ja teenuste müügist	768 400	870 718	874 000	875 000	875 000	880 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	4 292 762	4 170 932	4 061 225	4 061 225	4 061 225	4 061 225
sh tasandusfond	559 555	569 084	569 084	569 084	569 084	569 084
sh toetusfond	3 307 837	3 332 141	3 332 141	3 332 141	3 332 141	3 332 141
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	425 370	269 707	160 000	160 000	160 000	160 000
Muud tegevustulud	284 575	400 000	400 000	400 000	400 000	400 000

4.4 Kulude prognoos

Kulud majandusliku sisu järgi	2022 täitmine	2023 täitmine	2024 täitmine	2025 eeldatav
Investeeringud	1 638 260	606 479	1 051 105	7 680 451
Antavad toetused	834 545	1 011 923	1 156 154	1 156 380
Personalikulud	6 741 811	8 018 272	8 573 672	8 760 579
Majandamiskulud	4 445 443	4 432 193	4 372 982	4 453 685
Muud kulud	8 626	9 136	7 302	22 435
Laenuintressid	109 098	334 745	369 720	423 000
Laenude ja kapitalirendi tagasimaksmine	519 728	455 078	442 597	650 000
KÕIK KOKKU	14 297 511	14 867 826	15 973 532	23 146 530

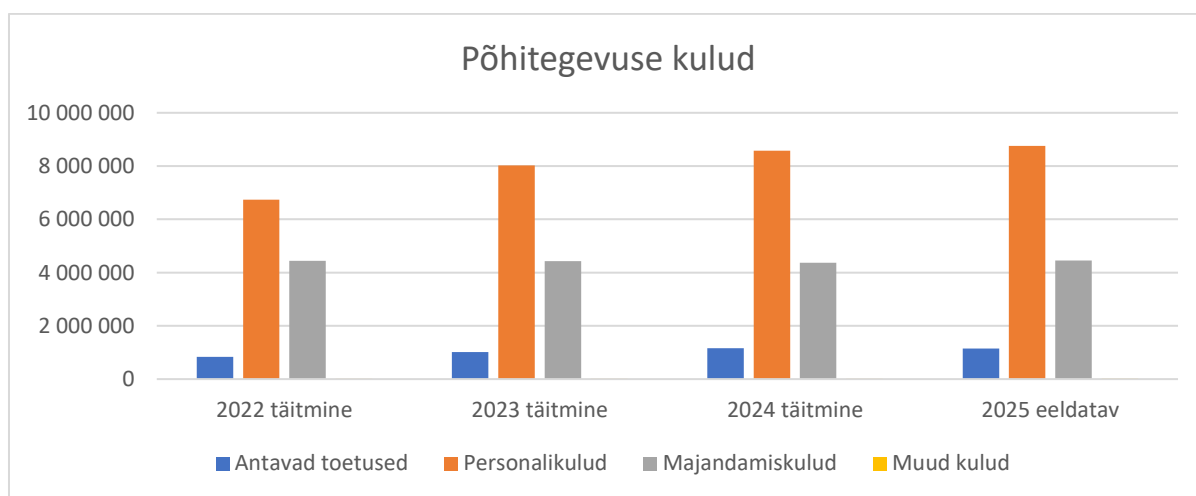

4.4.1 Põhitegevuse kulud

Personalikulud kasvasid 2025. aastal võrreldes 2024. aastaga 2%. Alates 01.01.25 tõusis alampalk, õpetajate palgad ja õpetajatega võrdsustatud töötajate palgad. Personalikuludele on 2026. aastal võrreldes 2025. aastaga lisatud kasvu 4,0%.

Majandamiskulud 2025. aastal võrreldes 2024. aastaga on suuremad 1,85%, mis on tingitud 2025. aastal sihtotstarbeliste rahade ning ületuleva rahajäägi suunamisest majanduskulude katteks. Majanduskulude osas kavandatakse alates 2026. aastast mõõdukast kasvu.

Tekkepõhised kulud	2022 täitmine	2023 täitmine	2024 täitmine	2025 eeldatav
Antavad toetused	834 545	1 011 923	1 156 154	1 156 380
Personalikulud	6 741 811	8 018 272	8 573 672	8 760 579
Majandamiskulud	4 445 712	4 432 193	4 372 982	4 453 685
Muud kulud	8 613	9 136	7 302	22 435
	12 030 681	13 471 524	14 110 110	14 393 079

Kuusalu vald	2024 täitmine	2025 eeldatav täitmine	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Põhitegevuse kulud kokku	14 110 110	14 393 079	14 770 700	14 970 700	15 220 700	15 620 700
Antavad toetused tegevuskuludeks	1 156 154	1 156 380	1 150 000	1 150 000	1 150 000	1 150 000
Muud tegevuskulud	12 953 956	13 236 699	13 620 700	13 820 700	14 070 700	14 470 700
sh personalikulud	8 573 672	8 760 579	9 100 000	9 150 000	9 300 000	9 550 000
sh majandamiskulud	4 372 982	4 453 685	4 500 000	4 650 000	4 750 000	4 900 000

sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksud	15 915	15 915	9 258	4 344	30	30
sh muud kulud	7 302	22 435	20 700	20 700	20 700	20 700

4.4.2 Investeeringud

Kuusalu vald kasutab investeeringute teostamiseks kolme allikat:

- omavahendid
- finantseerimistehingud
- sihtfinantseeringud

Investeeringud tegevusalade järgi:

Kuusalu vald	2024 täitmine	2025 eeldatav täitmine	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Investeermistegevus kokku	-1 192 843	-4 869 050	-1 166 000	-765 000	-1 765 000	-2 085 000
Põhivara müük (+)	0	0				
Põhivara soetus (-)	-986 181	-7 572 451	-908 500	-250 000	-2 550 000	-2 710 000
sh projektide omaosalus	-766 514	-4 373 050	-591 000	-250 000	-1 230 000	-1 530 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	219 667	3 219 401	337 500	20 000	1 340 000	1 200 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-64 924	-108 000	-120 000	-50 000	-50 000	-50 000
Finantstulud (+)	8 314	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Finantskulud (-)	-369 720	-423 000	-490 000	-500 000	-520 000	-540 000
Investeeringuobjektid* (alati "+" märgiga)		2025 eeldatav täitmine	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
01 Üldised valitsussektori teenused		8 000	0	20 000	0	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus) Kiiu Mõis		8 000		20 000		
02 Riigikaitse		0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)						
03 Avalik kord ja julgeolek		0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)						
04 Majandus		435 000	823 500	220 000	220 000	220 000
sh toetuse arvelt			317 500			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus) vallateed ja üldplaneering		435 000	506 000	220 000	220 000	220 000
05 Keskkonnakaitse		0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)						

06 Elamu- ja kommunaalmajandus	20 000	10 000	10 000	10 000	10 000
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	20 000	10 000	10 000	10 000	10 000
07 Tervishoid	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)					
08 Vabaaeg, kultuur ja religioon	0	0	0	0	2 030 000
sh toetuse arvelt					1 180 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)					850 000
09 Haridus	7 109 451	75 000	0	2 320 000	450 000
sh toetuse arvelt	3 199 401			1 320 000	
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	3 910 050	75 000		1 000 000	450 000
10 Sotsiaalne kaitse	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)					
KÕIK KOKKU	7 572 451	908 500	250 000	2 550 000	2 710 000
sh toetuse arvelt	3 199 401	317 500	0	1 320 000	1 180 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	4 373 050	591 000	250 000	1 230 000	1 530 000

Kavandatud investeeringud aastatel 2026 – 2029 on:

- Üldised valitsussektori teenused- Kiiu mõisapargi projekt
- Majandus- valla teede- ja tänavate remont ja ehitus, Kuusalu Keskväljaku arendus, Jäätmejaama ehitus ning valla üldplaneering
- Elamu- ja kommunaalmajandus- kaasava eelarve projektid
- Vabaaeg. Kultuur ja religioon- Kuusalu raamatukogu ja noortekeskuse ehitus ning Vihasoo Rahvamaja renoveerimisprojekt
- Haridus- Kuusalu Spordikeskuse laienduse projekt, Kolga Kooli ning võimalusel teiste haridusasutuste renoveerimine.

4.4.3 Finantseerimistegevus

Perioodil 2026-2029 võetavad laenud on arvestatud baas intressimääraga 3,8% ja tagasimaksetähtajaga 20 aastat. 2025. aastal on kavas laenu võtta Kuusalu Keskkooli ehituseks. Aastatel 2026-2029 on kavandatud laenu võtta investeeringute katteks.

	2025 eeldatav täitmine	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Finantseerimistegevus	3 350 000	-360 000	-670 000	300 000	250 000
Kohustiste võtmine (+)	4 000 000	300 000	0	1 000 000	1 000 000
Kohustiste tasumine (-)	-650 000	-660 000	-670 000	-700 000	-750 000

25.10.2019.a. on Swedbank AS ja Steniard OÜ vahel sõlmitud Kuusalu Spordikeskuse laenu refinantseerimise leping lõpptähtajaga 15.10.2026 ning jääkmaksumusega 1 658 424 eurot.

Arvestades käesoleval ajal tekkinud majanduslangust prognoosime, et vallal puuduvad vahendid laenujäägi koheseks tagastamiseks. Laenuleping tuleb kas pikendada või refinantseerida. Seega ei ole 2026. aasta laenumakse kohustustes kajastatud laenu lõppmakset ja laenu tagasimaksed on ajatatud järgnevate aastate peale.

4.5 Sõltuvad üksused

Kuusalu Vallavalitsuse tütarettevõtteks on OÜ Kuusalu Soojus. Kuusalu Soojus OÜ loodi 1998. aastal. Põhitegevusalaks on soojusenergia tootmine ja müük. Kuusalu Vallavalitsus omab Kuusalu Soojus OÜ 100% osalust ning osaluse suuruseks on 215 389 eurot. Kuusalu Soojus OÜ konsolideeritakse rida-realt ning kajastatakse emaettevõtte bilansis tuletatud soetusmaksumuses.

Kuusalu Vallavalitsuse sidusettevõtte on OÜ Sõnumitooja. OÜ Sõnumitooja asutati 09.09.1994. Põhitegevusala on ajalehe Sõnumitooja kirjastamine. Kuusalu Vallavalitsus omab OÜ-s Sõnumitooja 33,3% osalust võrdselt teiste omavalitsusüksustega – Anija ja Raasiku vallaga. Kõigi omavalitsuste osaluse suuruseks on 3 764 eurot. Kuusalu Vallavalitsus kajastab OÜ-d Sõnumitooja sidusettevõtteks.

Kuusalu Vallavalitsusel puuduvad sõltuvad üksused.

4.6 Finantsdistsipliin

Kuusalu vald on oma arengu kavandamisel ja elluviimisel lähtunud kestlikkuse printsiibist. Teostatud investeeringud ja võetud kohustused on säilitanud vallale piisava maksevõime sealjuures olemasolevate teenuste osutamiseks senises mahus. Kuusalu vallavalitsusel on võimalik planeerida täiendavaid investeeringuid laenuvahendite abil enne Rahandusministeeriumi kehtestatud piiri saavutamist.

Finantsdistsipliini tagamiseks sätestab kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seadus finantsdistsipliini tagamise meetmed. Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsdistsipliini tagamise meetmed on kinnipidamine kohaliku omavalitsuse üksuse ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest ja netovõlakoormuse ülemmäärast.

Põhitegevuse tulemi on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe. Põhitegevuse tulemi väärtus ei tohi olla aruandeaasta lõpu seisuga väiksem kui null ja arvatud juhul kui sellele eelnenud aasta põhitegevuse tulemi oli suurem kui null.

Netovõlakoormus on võlakohustuste suuruse ja likviidsete varade kogusumma vahe. Kohaliku omavalitsuse üksuse ja tema arvestusüksuse netovõlakoormus võib aruandeaasta lõpul ulatuda: 1) aastatel 2021–2024 lõppenud aruandeaasta põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kümnekordse vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat või 80 protsendini vastava aasta põhitegevuse tuludest, kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kümnekordne vahe on väiksem kui 80 protsenti vastava aruandeaasta põhitegevuse

tuludest;

2) 2025. aastal lõppenud aruandeaasta põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude üheksakordse vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat või 75 protsendini sama aasta põhitegevuse tuludest, kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude üheksakordne vahe on väiksem kui 75 protsenti vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest.

3) 2026. aastal lõppenud aruandeaasta põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kaheksakordse vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat või 70 protsendini sama aasta põhitegevuse tuludest, kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kaheksakordne vahe on väiksem kui 70 protsenti vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest.

4) 2027. aastal lõppenud aruandeaasta põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude seitsmekordse vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat või 65 protsendini sama aasta põhitegevuse tuludest, kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude seitsmekordne vahe on väiksem kui 65 protsenti vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest.

5) 2028. aastast võib netovõlakkoormus aruandeaasta lõpul ulatuda lõppenud aruandeaasta põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordse vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat. Kui arvutatud põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordne vahe on väiksem kui 60 protsenti vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest, võib netovõlakkoormus ulatuda kuni 60 protsendini vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest.

Kuusalu valla põhitegevuse tulem on igal aastal kindlalt positiivne ning kasvab 2029. aastaks 1,7 miljonini. Põhitegevuse tulem on ebapiisav kogu investeerimistegevuse finantseerimiseks ning puudu jääv osa tuleb katta laenudega.

Kuusalu vald	2024 täitmine	2025 eeldatav täitmine	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	14 865 065	15 585 650	15 944 045	16 405 045	16 895 045	17 400 045
Põhitegevuse kulud kokku	14 110 110	14 393 079	14 770 700	14 970 700	15 220 700	15 620 700
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed	15 915	15 915	9 258	4 344	30	30
Põhitegevustulem	754 955	1 192 571	1 173 345	1 434 345	1 674 345	1 779 345
Investeerimistegevus kokku	-1 192 843	-4 869 050	-1 166 000	-765 000	-1 765 000	-2 085 000
Eelarve tulem	-437 888	-3 676 479	7 345	669 345	-90 655	-305 655
Finantseerimistegevus	342 403	3 350 000	-360 000	-670 000	300 000	250 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-204 936	-326 479	-352 655	-655	209 345	-55 655
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	-109 451	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	738 407	411 928	59 273	58 618	267 963	212 308
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	7 793 948	11 128 033	10 758 775	10 084 431	10 384 401	10 634 371

sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakooormuse piirmäära (arvestusüksuse väline)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakooormus (eurodes)	7 055 541	10 716 105	10 699 502	10 025 813	10 116 438	10 422 063
Netovõlakooormus (%)	47,5%	68,8%	67,1%	61,1%	59,9%	59,9%
Netovõlakooormuse ülemmäär (eurodes)	11 892 052	11 689 238	11 160 832	10 663 279	10 137 027	10 676 250
Netovõlakooormuse ülemmäär (%)	80,0%	75,0%	70,0%	65,0%	60,0%	61,4%
Vaba netovõlakooormus (eurodes)	4 836 511	973 132	461 329	637 466	20 589	254 187

4.6.1 Tundlikkusanalüüs

Kuusalu valla eelarvestrateegia on koostatud konservatiivsuse printsiibist lähtuvalt. Kuna teatud tõenäosusega võivad ilmneda sündmused, mis halvendavad kohaliku omavalitsuse finantspositsiooni baas-stsenaariumiga võrreldes.

Tundlikkusanalüüsi eesmärk on anda ülevaade võimalike riskistsenaariumite realiseerumise korral kulude vähendamise vajalikust mahust. Baas-stsenaarium on koostatud eelarvestrateegia olemasoleva versiooni põhjal. Tundlikkusanalüüs näitab, et isegi mõne protsendine muutus tuludes või kuludes mõjutab oluliselt eelarve võimalusi. Järgnevates tabelites on toodud põhinäitajad baas-stsenaariumi ja kolme erineva riskistsenaariumi korral, milleks on:

- sissetulekud kasvavad oodatust 2% protsendi võrra vähem.
- personalikulude kasv on oodatust 5% suurem
- põhitegevuse kulude kasv on oodatust 5% suurem

Tabel 1. **Baas-stsenaarium:** Eelarvestrateegia olemasoleva versiooni põhjal

	2024 täitmine	2025 eeldatav täitmine	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Kuusalu vald						
Põhitegevuse tulud kokku	14 865 065	15 585 650	15 944 045	16 405 045	16 895 045	17 400 045
Põhitegevuse kulud kokku	14 110 110	14 393 079	14 770 700	14 970 700	15 220 700	15 620 700
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed	15 915	15 915	9 258	4 344	30	30
Põhitegevustulem	754 955	1 192 571	1 173 345	1 434 345	1 674 345	1 779 345
Investeeringustegevus kokku	-1 192 843	-4 869 050	-1 166 000	-765 000	-1 765 000	-2 085 000
Eelarve tulem	-437 888	-3 676 479	7 345	669 345	-90 655	-305 655
Finantseerimistegevus	342 403	3 350 000	-360 000	-670 000	300 000	250 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-204 936	-326 479	-352 655	-655	209 345	-55 655
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	-109 451	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	738 407	411 928	59 273	58 618	267 963	212 308
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	7 793 948	11 128 033	10 758 775	10 084 431	10 384 401	10 634 371
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakooormuse piirmäära (arvestusüksuse väline)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakooormus (eurodes)	7 055 541	10 716 105	10 699 502	10 025 813	10 116 438	10 422 063
Netovõlakooormus (%)	47,5%	68,8%	67,1%	61,1%	59,9%	59,9%

Netovõlakoomuse ülemmäär (eurodes)	11 892 052	11 689 238	11 160 832	10 663 279	10 137 027	10 676 250
Netovõlakoomuse ülemmäär (%)	80,0%	75,0%	70,0%	65,0%	60,0%	61,4%
Vaba netovõlakoomus (eurodes)	4 836 511	973 132	461 329	637 466	20 589	254 187

Tabel 2. **Riskistsenaarium 1:** Sissetulekud kasvavad oodatust 2% protsendi võrra vähem

Kuusalu vald	2024 täitmine	2025 eeldatav täitmine	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	14 865 065	15 585 650	15 625 164	16 076 944	16 557 144	17 052 044
Põhitegevuse kulud kokku	14 110 110	14 393 079	14 770 700	14 970 700	15 220 700	15 620 700
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed	15 915	15 915	9 258	4 344	30	30
Põhitegevustulem	754 955	1 192 571	854 464	1 106 244	1 336 444	1 431 344
Investeeringustegevus kokku	-1 192 843	-4 869 050	-1 166 000	-765 000	-1 765 000	-2 085 000
Eelarve tulem	-437 888	-3 676 479	-311 536	341 244	-428 556	-653 656
Finantseerimistegevus	342 403	3 350 000	-360 000	-670 000	300 000	250 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-204 936	-326 479	-671 536	-328 756	-128 556	-403 656
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	-109 451	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	738 407	411 928	-259 608	-588 364	-716 920	-1 120 576
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	7 793 948	11 128 033	10 758 775	10 084 431	10 384 401	10 634 371
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoomuse piirmäära (arvestusüksuse väline)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoomus (eurodes)	7 055 541	10 716 105	11 018 383	10 672 795	11 101 321	11 754 947
Netovõlakoomus (%)	47,5%	68,8%	70,5%	66,4%	67,0%	68,9%
Netovõlakoomuse ülemmäär (eurodes)	11 892 052	11 689 238	10 937 615	10 450 014	9 934 286	10 231 226
Netovõlakoomuse ülemmäär (%)	80,0%	75,0%	70,0%	65,0%	60,0%	60,0%
Vaba netovõlakoomus (eurodes)	4 836 511	973 132	-80 768	-222 781	-1 167 034	-1 523 720

Tabel 3. **Riskistsenaarium 2:** Personalikulude kasv on oodatust 5% suurem

Kuusalu vald	2024 täitmine	2025 eeldatav täitmine	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	14 865 065	15 585 650	15 944 045	16 405 045	16 895 045	17 400 045
Põhitegevuse kulud kokku	14 110 110	14 393 079	15 225 700	15 428 200	15 685 700	16 098 200
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed	15 915	15 915	9 258	4 344	30	30
Põhitegevustulem	754 955	1 192 571	718 345	976 845	1 209 345	1 301 845
Investeeringustegevus kokku	-1 192 843	-4 869 050	-1 166 000	-765 000	-1 765 000	-2 085 000
Eelarve tulem	-437 888	-3 676 479	-447 655	211 845	-555 655	-783 155
Finantseerimistegevus	342 403	3 350 000	-360 000	-670 000	300 000	250 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-204 936	-326 479	-807 655	-458 155	-255 655	-533 155

Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	-109 451	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	738 407	411 928	-395 727	-853 882	-1 109 537	-1 642 692
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	7 793 948	11 128 033	10 758 775	10 084 431	10 384 401	10 634 371
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära (arvestusüksuse väline)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	7 055 541	10 716 105	11 154 502	10 938 313	11 493 938	12 277 063
Netovõlakoormus (%)	47,5%	68,8%	70,0%	66,7%	68,0%	70,6%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	11 892 052	11 689 238	11 160 832	10 663 279	10 137 027	10 440 027
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	80,0%	75,0%	70,0%	65,0%	60,0%	60,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	4 836 511	973 132	6 329	-275 034	-1 356 911	-1 837 036

Tabel 4. Riskistsenaarium 3: Põhitegevuse kulude kasv on oodatust 5% suurem

Kuusalu vald	2024 täitmine	2025 eeldatav täitmine	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve	2029 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	14 865 065	15 585 650	15 944 045	16 405 045	16 895 045	17 400 045
Põhitegevuse kulud kokku	14 110 110	14 393 079	15 509 235	15 719 235	15 981 735	16 401 735
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed	15 915	15 915	9 258	4 344	30	30
Põhitegevustulem	754 955	1 192 571	434 810	685 810	913 310	998 310
Investeeringustegevus kokku	-1 192 843	-4 869 050	-1 166 000	-765 000	-1 765 000	-2 085 000
Eelarve tulem	-437 888	-3 676 479	-731 190	-79 190	-851 690	-1 086 690
Finantseerimistegevus	342 403	3 350 000	-360 000	-670 000	300 000	250 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-204 936	-326 479	-1 091 190	-749 190	-551 690	-836 690
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	-109 451	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	738 407	411 928	-679 262	-1 428 452	-1 980 142	-2 816 832
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	7 793 948	11 128 033	10 758 775	10 084 431	10 384 401	10 634 371
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära (arvestusüksuse väline)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	7 055 541	10 716 105	11 438 037	11 512 883	12 364 543	13 451 203
Netovõlakoormus (%)	47,5%	68,8%	71,7%	70,2%	73,2%	77,3%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	11 892 052	11 689 238	11 160 832	10 663 279	10 137 027	10 440 027
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	80,0%	75,0%	70,0%	65,0%	60,0%	60,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	4 836 511	973 132	-277 206	-849 604	-2 227 516	-3 011 176

4.7 Kokkuvõte

Eelarvestrateegias on antud ülevaade Kuusalu valla eelarve tuludest, kuludest, investeerimis- ja finantseerimistegevusest aastatel 2024-2025 ning koostatud prognoosid nelja eelseisva aasta kohta. Eelarvestrateegia on struktureeritud vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses sätestatule.

Käesoleva eelarvestrateegiaga suudab Kuusalu vald täita finantsdistsipliini tingimusi vastavalt Rahandusministeeriumi kehtestatud normatiividele. Kuusalu vald on finantssituatsioonis, mis võimaldab teha järgneval neljal aastal valla arenguks vajalikke investeeringuid ja pakkuda teenuseid. Kuusalu vald on tundlik väliskeskkonnast tulenevatele mõjuteguritele, nii eelarvetulude võimalikule vähenemisele ja eelarvekulude võimalikule kasvule.